
ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

УДК 339.72

М. Ю. Демченко, к.е.н.

МІЖНАРОДНІ РЕЗЕРВИ В КОНТЕКСТІ ЗМІН ВАЛЮТНОЇ СКЛАДОВОЇ

Анотація. У статті автор розглядає сучасну структуру золотовалютних резервів України та робить аналіз валютної складової глобальних золотовалютних резервів окремо у розрізі країн з розвинутою економікою та країн із ринком, що формується, і нерозвинутих країн за період 1995-2012 рр. Висловлюється думка про те, що динаміка валютної складової міжнародних резервів вказує на поступову втрату традиційними валютами, особливо долларом США і японською ієною, майже монопольного становища на світовому ринку резервних валют.

Ключові слова: золотовалютні резерви, нерозподілені резерви, валютна складова, доллар США, євро, японська ієна, резервна позиція у МВФ, спеціальні права запозичення (СПЗ), монетарне золото.

М. Ю. Демченко, к.э.н.

**МЕЖДУНАРОДНЫЕ РЕЗЕРВЫ В КОНТЕКСТЕ ИЗМЕНЕНИЙ
ВАЛЮТНОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ**

Аннотация. В статье автор рассматривает современную структуру золотовалютных резервов Украины и проводит анализ валютной составляющей глобальных золотовалютных резервов отдельно в разрезе стран с развитой экономикой, стран с формирующимся рынком и развивающихся стран за период 1995-2012 гг. Высказывается мысль о том, что динамика валютной составляющей международных резервов указывает на постепенную потерю традиционными валютами, особенно долларом США и японской иеной, почти монопольного положения на мировом рынке резервных валют.

Ключевые слова: золотовалютные резервы, нераспределенные резервы, валютная составляющая, доллар США, евро, японская иена, резервная позиция в МВФ, специальные права заимствования (СПЗ), монетарное золото.

M. Yu. Demchenko, candidate of economic sciences

**THE INTERNATIONAL RESERVES IN THE CONTEXT OF CURRENCY
COMPONENT CHANGES**

Abstract. The author considers current structure of gold and foreign exchange reserves of Ukraine and analyzes the currency component of global gold and foreign exchange reserves separately in a reserve of the countries with developed economy and countries with a market, which is formed, and developing countries in the period 1995-2012 in the article. The idea of dynamics of a currency component of the international reserves indicates gradual loss by traditional currencies, especially by the US dollar and Japanese yen, almost monopoly position in the world market of reserve currencies is introduced.

Keywords: international reserves, unallocated reserves, currency component, the U.S. dollar, euro, Japanese yen, reserve position in the IMF's, Special Drawing Rights (SDRs), monetary gold.

Актуальність теми дослідження. Валютна складова сучасних міжнародних резервів змінюється у бік поступового скорочення частки долара США та збільшення часток інших резервних валют, що в значній мірі пояснюється посиленням країн із ринками, що формуються, і нерозвинутих країн (особливо Китаю, Австралії). На нашу думку, така тенденція в подальшому неминуче призведе до пошуку компромісу між основними гравцями світової валютної системи (США, Китай, Європейський Союз, Японія, Швейцарія, Канада та ін.) та втрати монопольного становища традиційних резервних валют (у першу чергу долара США, японської ієни). Однак для проведення всебічного економічного аналізу та прогнозування таких процесів навіть у середньостроковій перспективі бракує науково-теоретичних досліджень змін валютної складової міжнародних золотовалютних резервів.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Постановка проблеми. Необхідність і значимість дослідження сучасного стану та прогнозування валютної складової золотовалютних резервів зумовлені тим, що у світі відсутня міжнародна універсальна валюта, яка б беззаперечно виконувала роль загального грошового еквівалента та нівелювала проблеми національних або регіональних валют, які традиційно виконують резервну функцію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна економічна література має багато науково-теоретичних досліджень щодо валютної складової золотовалютних резервів, її структури, динаміки та обсягу. Вагомий внесок у розвиток таких досліджень зробили вітчизняні та зарубіжні науковці Амалян Н. [1], Глазьев С. [2], Козловський Р. [3], Малахова Т. [4], Марена Т. [5], Журавка Ф. [6;7] та багато інших. Але, на наш погляд, є необхідність узагальнення окремих думок та подальшого розвитку теоретичних і практичних підходів до аналізу тенденцій змін валютної складової золотовалютних резервів у глобальному економічному середовищі.

Постановка завдання. Метою статті є: 1) визначення сучасної структури золотовалютних резервів України; 2) проведення аналізу та визначення сучасних тенденцій валютної складової глобальних золотовалютних резервів та резервів окремих країн світу за період 1995-2012 рр. у контексті розподілу на два сегменти: перший – країни з розвинутою економікою; другий – країни із ринком, що формується, і нерозвинуті країни.

Виклад основного матеріалу. Згідно з методологією Національного банку України (НБУ) міжнародні резерви складаються з резервів у конвертованих іноземних валютах, резервної позиції у МВФ, спеціальних прав запозичення (СПЗ), монетарного золота, готівки в іноземній валюті або коштів на рахунках за кордоном, цінних паперів, що випущені нерезидентами, та будь-яких інших резервних активів за умови забезпечення їх надійності та ліквідності, що є в розпорядженні НБУ. Крім цього, головний регулятор зазначає, що до складу ліквідних міжнародних активів не включаються будь-які активи, що утримуються в українських банках або є вимогами до українських банків, враховуючи НБУ, дорогоцінні метали, крім монетарного золота, що обліковується в НБУ, та будь-які міжнародні активи, що обтяжені боргами, внесені як застава або заблоковані та не можуть бути негайно використані для інтервенцій на валютному ринку внаслідок їх недостатньої ліквідності [8].

За офіційними даними, станом на 01.12.2013 р., офіційні золотовалютні резерви (надалі по тексту – ЗВР) НБУ складають 18 811,93 млн дол. США та мають наступну структуру:

- у конвертованих іноземних валютах – 17 133,27 млн дол. США (або 91,1 %);
- резервна позиція МВФ – 0,03 млн дол. США (або 0 %);
- СПЗ – 15,90 млн дол. США (або 0,1 %);
- золото – 1662,73 млн дол. США (або 8,8 %);
- інші резервні активи – 0,00 млн дол. США (або 0 %) [9].

Треба зазначити, що приблизно такі обсяги міжнародних резервів Україна мала ще наприкінці 2005 р. (19391 млн дол. США), але тоді частка іноземної валюти складала 98 %, а золота - 2 % від загального обсягу резервів. Очевидно, що за останні вісім років НБУ поступово диверсифікує ЗВР у бік збільшення частки у них монетарного золота. На жаль, інформації розподілу українських резервів за валютами НБУ не надає. Така закритість не є поодиноким у світі. Так, у вересні 2010 р. офіційний Пекін вперше за всю новітню історію Китаю розкрив інформацію (що складає державну таємницю) про валютну структуру власних ЗВР. На той період часу Китай 65 % своїх золотовалютних резервів тримав у доларах США; 26 % – у євро; 5 % – у фунтах стерлінгів; 3 % – у японських ієнах. Така валютна структура значною мірою пояснює обережність висловлювань представників Народного банку Китаю стосовно положення долара США. Сучасні запаси долара США в китайських резервах налічують вже не мільярди, а трильйони доларів. Як нами зазначалося у попередніх дослідженнях, ще на початку поточного 2013 р. Китай володів ЗВР у обсязі 3,379 трлн дол. США. Тому, безперечно, різкі коливання долара США та юаня, особливо в бік ревальвації останньої, вкрай небезпечні як для економіки США, так і в першу чергу для економіки Китаю [1;10; 11, с.111].

Фахівцями висловлюється думка, що сучасні значні накопичення ЗВР багатьма центральними банками здійснюються з метою зменшення ризику валютних дестабілізацій та імперфекцій глобального валютного ринку. Тобто акумулювання значних обсягів золотовалютних резервів здійснюється не з позиції регулювання валютного курсу національної грошової одиниці, а в рамках забезпечення можливості центрального банку протидіяти розповсюдженню глобальних фінансово-

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

валютних криз. У той же час в умовах фіксованого режиму курсоутворення національної валюти, а також його штучного заниження, розміри золотовалютних резервів деяких країн набувають ознак гіпертрофії [2; 3, с. 11-17].

З 1995 р. по 2012 р. міжнародні резерви країн світу збільшилися майже у вісім разів, при цьому в їх структурі відбулися кардинальні зміни. Яскравим підтвердженням цієї думки є валютна структура офіційних світових ЗВР країн світу загалом, а також у розрізі країн із розвинутою економікою, країн із ринком, що формується, і нерозвинутих країн за останні 18 років (1995-2012 рр.), що відображено в табл. 1. Дані таблиці наочно демонструють значне абсолютне зростання глобальних ЗВР у всіх без виключення резервних валютах.

Таблиця 1

Валютна структура офіційних світових золотовалютних резервів загалом, країн із розвинутою економікою, країн із ринком, що формується, і нерозвинутих країн за період 1995, 1999, 2008-2012 рр. (на кінець періоду)

Показники	Роки						
	1995	1999	2008	2009	2010	2011	2012
	млрд дол. США						
Усього світових золотовалютних резервів, у т.ч.:	1,390	1,782	7,346	8,164	9,265	10,204	10,952
– у доларах США	0,610	0,980	2,685	2,848	3,192	3,524	3,726
– у євро	0,279 ¹	0,247	1,103	1,270	1,342	1,394	1,470
– у фунтах стерлінгів	0,022	0,040	0,178	0,195	0,203	0,217	0,245
– у японських ієнах	0,070	0,088	0,146	0,133	0,189	0,204	0,246
– у швейцарських франках	0,003	0,003	0,006	0,005	0,007	0,004	0,017
– у канадських доларах	-	-	-	-	-	-	0,090
– у австралійських доларах	-	-	-	-	-	-	0,090
– у інших валютах	0,051	0,022	0,092	0,139	0,229	0,308	0,201
– нерозподілені резерви ²	0,355	0,402	3,136	3,574	4,103	4,553	4,867
А/ Країн з розвинутою економікою	0,932	1,122	2,491	2,779	3,092	3,399	3,691
– у доларах США	0,413	0,706	1,476	1,582	1,762	2,004	2,043
– у євро	0,238 ¹	0,183	0,511	0,616	0,647	0,672	0,795
– у фунтах стерлінгів	0,016	0,030	0,059	0,068	0,068	0,077	0,098
– у японських ієнах	0,054	0,073	0,094	0,095	0,121	0,132	0,161
– у швейцарських франках	0,002	0,002	0,004	0,005	0,005	0,003	0,012
– у канадських доларах	-	-	-	-	-	-	0,031
– у австралійських доларах	-	-	-	-	-	-	0,041
– у інших валютах	0,044	0,017	0,054	0,063	0,105	0,124	0,101
– нерозподілені резерви ²	0,165	0,111	0,293	0,350	0,384	0,387	0,409
Б/ Країн з ринком, що формується, і нерозвинутих країн	0,458	0,660	4,855	5,385	6,173	6,805	7,261
– у доларах США	0,197	0,274	1,209	1,266	1,430	1,518	1,683
– у євро	0,041 ¹	0,064	0,592	0,653	0,696	0,721	0,676
– у фунтах стерлінгів	0,006	0,009	0,119	0,127	0,135	0,140	0,145
– у японських ієнах	0,016	0,015	0,052	0,038	0,068	0,072	0,084
– у швейцарських франках	0,002	0,002	0,002	0,001	0,001	0,002	0,005
– у канадських доларах	-	-	-	-	-	-	0,059
– у австралійських доларах	-	-	-	-	-	-	0,049
– у інших валютах	0,006	0,005	0,039	0,076	0,124	0,183	0,101
– нерозподілені резерви ²	0,190	0,291	2,842	3,224	3,719	4,169	4,459

Джерело: складено автором на основі [12].

Примітки: 1. До цього значення автором віднесені міжнародні резерви у німецьких марках, французьких франках, нідерландських гульденах та еку, тобто у тих валютах, які починаючи з 1999 р. входять до складу євро. 2. Включаються валютні резерви тих країн, які не надають даних про валютну структуру своїх золотовалютних резервів.

Найбільше абсолютне зростання глобальних ЗВР серед резервних валют станом на кінець 2012 р., по відношенню до 1995 р., продемонстрували: 1) долар США – на 3,116 трлн дол. США (або в 6,1 рази); 2) євро – на 1,191 трлн дол. США (або в 5,3 рази). Значно збільшилися світові

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

резервні залишки у фунтах стерлінгів та японських ієнах, відповідно на 0,223 трлн дол. США (або в 11,1 рази) та 0,176 трлн дол. США (або в 3,5 рази), що майже дорівнює динаміці ЗВР у інших валютах – абсолютне зростання 0,150 трлн дол. США (або в 3,9 рази). Але все ж таки залишки у фунтах стерлінгів, японських ієнах, швейцарських франках та інших валютах залишаються незначущими, що разом складає 0,709 трлн дол. США (або 6,4 % від глобальних резервів).

Треба відмітити появу в 2012 р. на світовій арені у складі резервних валют канадського та австралійського долара. Звичайно, «дебют» поки що не такий великий (у кожній із валют накопичено резервів у еквіваленті по 0,090 трлн дол. США), але можна сподіватися, що це тільки початок переможного входження валют Канади та Австралії на світовий „валютний олімп” і світове визнання. Один тільки той факт, що валюти цих країн стають резервними валютами у світі, значно піднімають авторитет не тільки їх грошових одиниць, але й, у першу чергу, самих названих держав.

Все ж, очевидно, країни з розвинутою економікою віддавали перевагу накопиченню долара США як основної резервної валюти; натомість країни із ринком, що формується, і нерозвинуті країни – євро. Можна констатувати, що в сучасному світі повною мірою конкурують між собою дві резервні валюти – долар США та європейська єдина валюта (євро). Звичайно, залишається незрозумілим найбільший сегмент валютної структури ЗВР світу, який представлений у вибірці МВФ, а саме „нерозподілені резерви”. Як видно з рис. 1, саме ця частина ЗВР світу зростає останні 10 років найшвидше долара США і євро, і за даними МВФ на 30.06.2013 р. вже досягла позначки 5,068 трлн дол. США, що майже дорівнює обсягам долара США і євро разом узятих (5,207 трлн дол. США) [12].

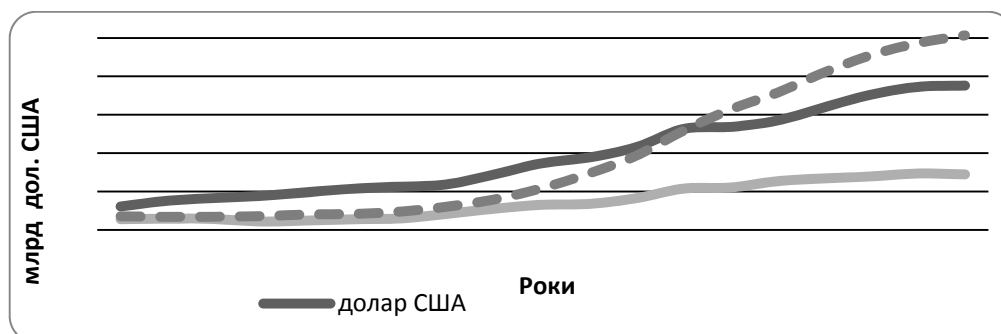

Рис. 1. Динаміка офіційних світових золотовалютних резервів, які зберігаються у доларах США, євро та нерозподілені резерви за період 1995-2012 рр., та на 30.06.2013 р.

Джерело: побудовано автором на основі [12].

Цей сегмент валютної складової найзагадковіший, хоча у глосарію МВФ є пояснення його значення (наведено вище), але немає конкретизованого списку країн, які відмовляються розкрити валютну складову своїх ЗВР. Виходячи з відсутності окремих країн у списку МВФ, скоріше за все, в першу чергу мова йде про Китай, Тайвань, Саудівську Аравію, сумарно ЗВР яких у 2012 р. складають більше 90 % від „нерозподілених резервів” цього року. Але це не публічна, достовірна інформація, а лише припущення автора статті.

З наведених даних табл. 2 очевидно, що за останні 18 років відбулися кардинальні зміни у валютній структурі світових ЗВР, що, на нашу думку, більш наочно демонструється в динаміці відсотків. Якщо в 1995 р. запаси ЗВР країн з розвинутою економікою у доларах США складали 0,413 трлн дол. США, або 44,31 % від їх загального обсягу, то на кінець 2012 р. сумарно зросли до 2,043 трлн дол. США, а їх частка у загальних світових ЗВР збільшилася до 55,35 % (або на 11,04 в.п.). Натомість, резерви у доларах США країн з ринком, що формується, і нерозвинутих країн у сумарному значенні зросли з 0,197 трлн дол. США до 1,683 трлн дол. США, але при цьому зменшили частку долара США у своїх ЗВР з 43,01 % у 1995 р. до 23,18 % станом на кінець 2012 р. (або на 19,83 в.п.).

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Таблиця 2

Валютна структура офіційних світових золотовалютних резервів загалом, країн із розвиненою економікою, країн із ринком, що формується, і нерозвинутих країн за період 1995, 1999, 2008-2012 рр. (на кінець періоду)

Показники	Роки						
	1995	1999	2008	2009	2010	2011	2012
Усього світових золотовалютних резервів, у т.ч.:	у %						
– у доларах США	100	100	100	100	100	100	100
– у євро	43,88	54,99	36,55	34,88	34,45	34,52	34,01
– у фунтах стерлінгів	20,07 ¹	13,86	15,01	15,56	14,48	13,66	13,43
– у японських ієнах	1,58	2,24	2,42	2,39	2,19	2,13	2,23
– у швейцарських франках	5,04	4,94	1,99	1,63	2,04	1,99	2,24
– у канадських доларах	0,22	0,17	0,08	0,06	0,08	0,04	0,16
– у австралійських доларах		-	-	-	-	-	0,82
– у інших валютах		-	-	-	-	-	0,82
– нерозподілені резерви ²	3,67	1,24	1,26	1,70	2,47	3,02	1,84
А/ Країн з розвиненою економікою	25,54	22,56	42,69	43,78	44,28	44,65	44,45
– у доларах США	100	100	100	100	100	100	100
– у євро	44,31	62,92	59,25	56,93	56,99	58,96	55,35
– у фунтах стерлінгів	25,54 ¹	16,31	20,51	22,17	20,92	19,77	21,54
– у японських ієнах	1,72	2,67	2,37	2,45	2,20	2,27	2,66
– у швейцарських франках	5,79	6,51	3,77	3,42	3,91	3,88	4,36
– у канадських доларах	0,21	0,18	0,16	0,18	0,16	0,09	0,33
– у австралійських доларах		-	-	-	-	-	0,84
– у інших валютах		-	-	-	-	-	1,11
– нерозподілені резерви ²	4,72	1,52	2,17	2,27	3,40	3,65	2,74
Б/ Країн з ринком, що формується, і нерозвинутих країн	17,70	9,89	11,76	12,59	12,42	11,39	11,08
– у доларах США	100	100	100	100	100	100	100
– у євро	43,01	41,52	24,90	23,51	23,17	22,31	23,18
– у фунтах стерлінгів	8,95 ¹	9,70	12,19	12,13	11,27	10,60	9,31
– у японських ієнах	1,31	1,36	2,45	2,36	2,19	2,06	2,00
– у швейцарських франках	3,49	2,27	1,07	0,71	1,10	1,06	1,16
– у канадських доларах	0,44	0,30	0,04	0,02	0,02	0,03	0,07
– у австралійських доларах		-	-	-	-	-	0,81
– у інших валютах		-	-	-	-	-	0,67
– нерозподілені резерви ²	1,31	0,76	0,80	1,41	2,01	2,69	1,39
	41,48	44,09	58,54	59,87	60,25	61,26	61,41

Джерело: складено автором на основі [12].

Примітки: 1. До цього значення автором віднесені міжнародні резерви у німецьких марках, французьких франках, нідерландських гульденах та еку, тобто у тих валютах, які починаючи з 1999 р. входять до складу євро. 2. Включаються валютні резерви тих країн, які не надають даних про валютну структуру своїх золотовалютних резервів.

Якщо проаналізувати зміну частки долара США не з 1995 р., а з моменту запровадження єдиної європейської валюти (1999 р.), то спостерігається значне зменшення частки долара США у всіх трьох сегментах. Натомість частка євро майже не змінилася у глобальних ЗВР і резервах країн з ринком, що формується, і нерозвинутих країнах, але збільшилася у валютній структурі резервних активів країн з розвиненою економікою з 16,31 % у 1999 р. до 21,54 % у 2012 р.

З 1999 р. на глобальному резервному ринку розгорнулася жорстка конкуренція між новою європейською валютою та долларом США [3-7; 13]. На початку цієї конкуренції доллар США значно випереджав свого головного конкурента. Частка долара у світових ЗВР була майже 55 %, а вже у 2012 р. – 34 % (рис. 2; рис. 3). Тобто, за останні 13 років частка долара США зменшилася на 21 в.п., при цьому частка євро залишилася на тих же 13 % і майже не змінилася.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

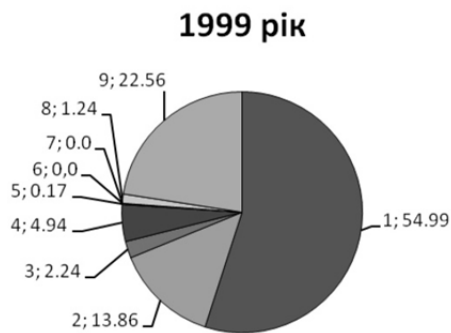

Рис. 2. Валютна структура ЗВР світу станом на кінець 1999 р., відсотків

1 – долар США; 2 – євро; 3 – фунт стерлінгів; 4 – японська ієна; 5 – швейцарський франк; 6 – канадський долар; 7 – австралійський долар; 8 – інші валюти; 9 – нерозподілені резерви.

Джерело: побудовано автором на основі даних табл. 2.

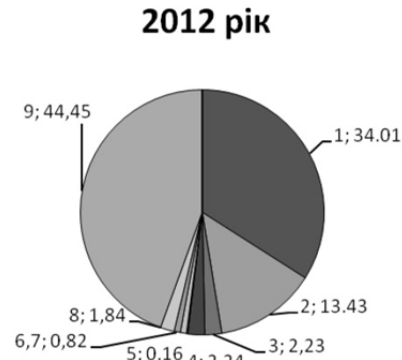

Рис. 3. Валютна структура ЗВР світу станом на кінець 2012 р., відсотків

У 1999 р. (рис. 2) наглядно видно 4 (чотири) найбільші валютні частки ЗВР світу, а саме: долара США – 54,99%; „нерозподілених резервів” – 22,56%; євро – 13,86%; японської ієни – 4,94%. За 13 років частка японської ієни, під тиском світової фінансової кризи та природних катаклізмів, зменшилася більше ніж у 2 рази і на кінець 2012 р. склала 2,24% (рис. 3) від загального обсягу ЗВР світу. На відміну від японської ієни, значно збільшилися „нерозподілені резерви”, їх частка стала найбільшою серед всіх часток (44,45%), що саме по собі ставить більше запитань, ніж дає відповідей. За нашими попередніми прогнозами, до 2030 р. [11] частка ЗВР країн з ринком, що формується, і нерозвинутих країн буде зростати більшими темпами, ніж резерви країн з розвинутою економікою. У валютній структурі країн з ринком, що формується, і нерозвинутих країн „нерозподілені резерви” вже складають 61,41% (або 4,459 трлн дол. США). Надалі тенденція скоріш за все не зміниться. Така невизначеність і непрозорість може призвести до одномоментного „обвалу” традиційного світового валютного ринку і, можливо, появи нової резервної валюти (китайського юаню). Про таку можливість говорить і та наполегливість, з якою голова Китайського народного банку Чжоу Сяочуань [14] продовжує укладати з багатьма центральними банками окремих країн двосторонні договори про використання в торгівлі та фінансовій сфері валютних свопів, тим самим зміцнюючи і просуваючи юань на світову валютну арену. Але, безперечно, ця тема стане предметом наших подальших досліджень і наукових пошуків.

Висновки. Можна зробити висновки, що за останні вісім років у НБУ спостерігається стрімке зростання запасів монетарного золота у ЗВР країни, частка якого зросла з 2% у 2005 р. до майже 9% у листопаді 2013 р. Така тенденція говорить про те, що уроки світової фінансової кризи не пройшли дарма для представників НБУ, і в ситуації, коли у світі по суті постійно відбуваються „валютні війни”, один з найкращих варіантів диверсифікації валютних ризиків є поступове переведення менш благонадійних валютних резервів у монетарне золото.

Валютна структура глобальних ЗВР стрімко змінюється за останні вісімнадцять років. Так, частка долара США у глобальних ЗВР скоротилася з 43,88% у 1995 р. до 34,01% наприкінці 2012 р. (або на 9,87 в.п.). Провідна роль у цьому належить країнам з ринком, що формується, і нерозвинутих країнам, які скоротили використання долара США у своїх резервах на 19,83 в.п. Натомість країни з розвинутою економікою збільшили частку долара США у своїх ЗВР з 44,31% у 1995 р. до 55,35% наприкінці 2012 р. (або на 11,04 в.п.). Починаючи з 2005 р., міжнародні резерви країн з ринком, що формується, і нерозвинутих країн випереджають за обсягами міжнародні резерви країн з розвинутою економікою, що в загальному підсумку впливає на зменшення частки долара США і свідчить про поступове скорочення монопольного становища долара США на світовому „валютному олімпі”. Така теза підкріплюється появою вперше в 2012 р. на світовій арені у складі резервних валют канадського та австралійського долара та значним збільшенням

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

у валютній складовій глобальних ЗВР частки сегменту „нерозподілені резерви” до 44,45 % у 2012 р. (25,54 % у 1995 р.). Що стосується європейської єдиної валюти, то її частка, з моменту її запровадження (1999 р.), у глобальних ЗВР залишається стабільною на рівні 13 % і цілком є прийнятною. Поступового скорочення частки у світових резервах зазнає японська ієна, з 5,04 % у 1995 р. до 2,24 % у 2012 р., що опосередковано вказує на проблеми японської економіки.

Література

1. Амалян Н.Д. Юань проти долара: стратегія та тактика наступу / Н.Д. Амалян // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. - 2010. – [Б.н.]– С. 486-489.
2. Глазьев С. Ю. О реформировании глобальной валютно-финансовой системы и стимулировании экономического роста / С. Ю. Глазьев, Б. З. Байзаков, М. В. Ершов, Д. А. Митяев, Г. Г. Фетисов // Деньги и кредит. – 2012. – № 7. – С. 43-47.
3. Козловський Р. Світові тенденції акумуляції та використання міжнародних золотовалютних резервів / Р. Козловський // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 2(27). – С. 11-17.
4. Малахова Т. С. Анализ и динамика золотовалютных (международных) резервов ведущих стран мира [Електронний ресурс] / Т. С. Малахова // Политематический электронный научный журнал КубГАУ. – № 77 (03). – 2012. – Режим доступу: <http://ej.kubagro.ru/2012/03/pdf/69.pdf>.
5. Марена Т. В. Особливості формування та розподілу світових золотовалютних резервів у сучасних умовах / Т. В. Марена // Вісник Донецького Національного Університету. – 2009. – № 1. – С. 387-394.
6. Журавка Ф. О. Механізм реалізації валютної політики в Україні: дис.... доктора екон. наук: 08.00.08 / Журавка Федір Олександрович. – Суми, 2009. – 418 с.
7. Журавка Ф. О. Проблемні аспекти вибору резервної валюти при формуванні та управлінні золотовалютними резервами: світові тенденції та Україна / Ф. О. Журавка // Вісник СевДТУ : збірник наукових праць. – 2008. – Вип. 92 „Економіка і фінанси”. – С. 72-77.
8. Методологія міжнародних резервів та ліквідності в іноземній валюті [Електронний ресурс] / Офіційне інтернет-представництво Національного банку України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=52491>.
9. Стан міжнародних резервів та ліквідність в іноземній валюті в Україні за 2002-2013 рр., за листопад 2013 р. [Електронний ресурс] / Офіційне інтернет-представництво Національного банку України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=72631&cat_id=45692.
10. Золотовалютные резервы Китая перевалили за 3 трлн долл. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://top.rbc.ru/economics/14/04/2011/576034.shtml>.
11. Демченко М. Ю. Глобальні золотовалютні резерви: сучасний стан та прогноз / М. Ю. Демченко // Науковий вісник ЧДІЕУ. Серія 1, Економіка. – 2013. – № 3(19). – С. 108-116.
12. Валютна структура офіційних золотовалютних резервів [Електронний ресурс] / Міжнародний валютний фонд. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/np/sta/cofer/eng/cofer.pdf>.
13. Сеад А. М. Тенденції глобалізаційних процесів в світовому господарстві / А. М. Сеад // Економічний форум. – 2013. – № 3. – С. 38-44.
14. НБУ домовився з центробанком Китаю про валютні свопи на 2,36 млрд дол. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbc.ua/ukr/top/show/nbu-zaklyuchil-s-bankom-kitaya-dogovor-o-valyutnyh-svopah-na-26062012161000>.

References

1. Amalian, N. D. (2010). Yuan against the dollar: the strategy and tactics of attack. *Problems of foreign economic relations development and attraction of foreign investments: regional aspect*, (n.n.), 486-489.
2. Glazyev, S. Yu., Bayzakov, B. Z., Yershov, M. V., Mityayev, D. A., & Fetisov, G. G. (2012). About reforming the global monetary and financial system and stimulating economic growth. *Money and Credit*, 7, 43-47.
3. Kozlovskiy, R. (2010). Global trends of accumulation and use of international reserves. *Galician Economic Bulletin*, 2(27), 11-17.
4. Malakhova, T. S. (2012). Analysis and dynamics of gold (international) reserves of the leading countries of the world. *Polythematic online scientific journal of Kuban State Agrarian University*, 77(03). Retrieved from <http://ej.kubagro.ru/2012/03/pdf/69.pdf>
5. Marena, T. V. (2009). Features of formation and distribution of the world's gold reserves at current conditions. *Bulletin of Donetsk National University*, 1, 387-394.
6. Zhuravka, F. O. (2009). *The mechanism of monetary policy implementation in Ukraine*. (Doctoral dissertation). Sumy: Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine.
7. Zhuravka, F. O. (2008). Problematic aspects of choice the reserve currency in the formation and management of international reserves: global trends and Ukraine. *Bulletin of Sevastopol State Technical University*, 92, 72-77.
8. *The methodology of international reserves and liquidity in the foreign currency* (n.d.). Retrieved from <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=52491>
9. *Status of international reserves and liquidity in foreign currency in Ukraine for 2002-2013 years, in November 2013*. (n.d.). Retrieved from http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=72631&cat_id=45692.
10. *China's foreign exchange reserves exceeded for 3 trillion dollars* (2011). Retrieved from <http://top.rbc.ru/economics/14/04/2011/576034.shtml>.
11. Demchenko, M. Yu. (2013). International reserves: current status and predictions. *Scientific Journal of ChSIEM. Series 1, Economics*, 3(19), 108-116.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА

12. *Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves* (n.d.). Retrieved from <http://www.imf.org/external/np/sta/cofer/eng/cofer.pdf>

13. Sead, A. M. (2013). Trends of globalization processes in the world economy. *Economic forum*, 3, 38-44.

14. *NBU agreed with the Central Bank of China on currency swaps at 2.36 billion*. (n.d.). Retrieved from <http://www.rbc.ua/ukr/top/show/nbu-zaklyuchil-s-bankom-kitaya-dogovor-o-valyutnyh-svopah-na-26062012161000>.

Надійшла 21.12.2013